رواق
ویژه فرهنگ و معارف رضوی
| سال اول | ویژه نامه ۲۶۲ |

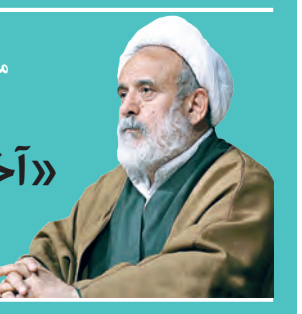

موعظه/شیخ حسین انصاریان
حکایت ادب «آخوند کاشی» ۲

۳هزار نسخه از کتب منتشر شده توسط «به نشر» به فروش رسید
استقبال از کتاب‌های رضوی در سراسر کشور ۴

چرا مسلمانان در غرب هنوز «دیگری» هستند؟
اسلام‌هراسی، معلول نژادپرستی احزاب سیاسی اروپا ۳

انقلابی که به‌جای مسلسل با نوار کاست پیروز شد
«تبیین» سلاح اصیل امام خمینی (ره) ۲

جلسات «بازخوانی نظری هنر رضوی» آغاز شد ۴

گزارشی از «قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر» در شهرک شهید رجایی مشهد

اشتغال‌زایی با کار جهادی

۲

علی کریمی زینگار - عکس رضوی

با حضور تولیت آستان قدس رضوی، علما و مردم ولایتمدار مشهد

پیکر عالِم انقلابی در حرم رضوی آرام گرفت

با حضور تولیت آستان قدس رضوی، علما و مردم ولایتمدار مشهد، پیکر عالم ربانی و انقلابی آیت الله گرایلی در حرم مطهر رضوی تشییع و تدفین شد. به گزارش آستان نیوز، مراسم تشییع پیکر عالم ربانی و امام جماعت حرم مطهر امام رضا(ع) حضرت آیت الله حاج شیخ حسین گرایلی روز پنجشنبه از مهدیه مشهد تا حرم مطهر رضوی با حضور طلاب، علما، خدام و مردم ...

۴

درباره یک فناوری فراموش شده که روزگاری اسباب نذر و خیرات بود

پذیرایی از زائران با بستنی یخچالی

محمدحسین نیکبخت | لابد می‌خواهید بگویید آخر این چه موضوعی است که انتخاب کرده‌ای؟! آن هم وسط سرمای سخت این روزها! ولی خب، اگر قرار باشد از تولید یخ در مشهد ۱۰۰ سال پیش حرف بزنیم و درباره خدماتی که با این یخ‌ها، در تابستان به زائران و مجاوران ارائه می‌شد، وقتش همین الان است، یعنی زمانی که که براساس سنت کهنسال مشهد، وقت تولید یخ و نگهداری از آن در یخچال‌هاست. صحبت من درباره یخچال‌های مدرن امروزی که از شیر مرغ تا جان آدمیزاد را می‌شود در آن‌ها جا داد و بی‌زحمت و دردسر، از مواد غذایی در آن‌ها نگهداری کرد، نیست؛ درباره یخچال‌هایی حرف می‌زنم که طی صدها سال، کار مردم را راه می‌انداخت و با استفاده از سرمای زمهریر زمستان، یخ مورد نیاز تابستان را تأمین می‌کرد؛ هرچند که از آن زمان‌ها خیلی گذشته است و شاید دیگر نسل جدید، نتواند ارتباط چندانی با آن یخچال‌ها برقرار کند؛ یعنی اصلاً دیگر این یخچال‌ها، به جز در برخی نقاط محدود مانند روستای چهار برج در نزدیکی تابران توس، در جای دیگری پیدا نمی‌شود که قرار باشد با آن‌ها ارتباط ذهنی برقرار کنیم.

■ **یک فناوری کارا و قدیمی**

یخچال‌های قدیمی ساختمان‌هایی مخروطی‌شکل بودند که یک تا یک و نیم متر از آن‌ها زیر زمین بود؛ در فصل زمستان، صاحب یخچال آب را از سمت نهر نادری می‌آورد و می‌ریخت داخل یخچال؛ البته در چند مرحله. بعد این آب‌ها در آن سرمای عجیب یخ می‌زد. بین لایه‌های یخ هم کاه می‌ریختند تا موقع جدا کردن یخ‌ها، دچار دردسر نشوند. این یخ‌ها رویش با کاه پوشانده می‌شد و می‌ماند تا فصل تابستان و بعد، تکه تکه برش می‌خورد و آن‌ها را می‌آوردند به بازار تا بفروشند. در مشهد قدیم چند نقطه وجود داشت که دارای یخچال‌های معروفی بود؛ الندشت، چهنو، گودسلوک، محراب‌خان(کوی طلاب فعلی) و باغ هشت‌آباد که امروزه به عشرت‌آباد معروف شده‌است. محل توزیع یخ هم مغازه‌های سبزی‌فروشی در سطح شهر بود؛ نپرسیدچرا، چون دلیلش را همان موقع هم کسی به درستی نمی‌دانست! یخ‌هایی که به این شیوه تهیه می‌شد، عموماً به گِل و لای آلوده بود و اصولاً به درد استفاده مستقیم نمی‌خورد. به همین دلیل، از آن‌ها به عنوان سردکننده استفاده می‌کردند، یعنی مواد غذایی یا خوراکی‌هایی را که می‌خواستند به صورت سرد مصرف کنند، درون ظرفی می‌گذاشتند که وسط این یخ‌ها قرار داشت. حتماً فکر می‌کنید که گوشت و مواد فاسدشدنی را این‌طوری نگهداری می‌کردند؟ نه! حقیقتش نه آن قدر یخ وجود داشت که بشود این‌طوری از آن استفاده کرد و نه از نظر قیمت، صرف می‌کرد که چنین کاری انجام شود. موادی مانند گوشت را معمولاً با نمک‌سود یا قرمه‌کردن نگه می‌داشتند. کاربرد اصلی یخ در آن زمان، تولید خوردنی‌های خنک و سرد و در رأس همه آن‌ها، بستنی و یخ در بهشت بود.

■ **یاد نذری‌های سرد و خوشمزه**

تاریخ تولید بستنی در مشهد خیلی دقیق معلوم نیست؛ اما برخی از خاطره‌نویسان دوره قاجار به وجود بستنی‌فروش‌ها در بازار اطراف حرم اشاره کرده‌اند. این بستنی‌ها، درون ظرف‌های مخصوص و با یخ‌های همین یخچال‌هایی که از آن‌ها صحبت کردیم تهیه می‌شد و برای شیرین کردن آن هم معمولاً از شیره توت استفاده می‌کردند که در مشهد و اطراف آن، فراوان بدست می‌آمد. نمونه‌هایی از این چرخ بستنی‌ها تا دهه ۱۳۴۰ در مشهد وجود داشت و بستنی‌فروش‌های معروفی مانند «صادق بستنی» با همین چرخ‌ها بستنی تولید می‌کردند و می‌دادند دست مردم. اما نکته جالبی که درباره این بستنی‌ها وجود دارد، مربوط به زمانی می‌شود که فصل تابستان مصادف با ایام مذهبی خاصی مانند دهه اول محرم یا دهه پایانی صفر می‌شد و زائران از اقصی‌نقاط ایران برای زیارت به مشهد می‌آمدند. این‌جا بود که همکاری مشترک بستنی‌ساز و یخچال‌دار برای پذیرایی از زائران حرم رضوی بسیار ضروری و تأثیرگذار بود. برخی از یخچال‌های داخل شهر مشهد، موقوفه بودند و براساس نظر واقفان، بخشی از یخ آن‌ها باید به مصرف مراسم مذهبی می‌رسید؛ یعنی در تهیه شربت خنک یا دیگر مواد غذایی سرد در فصل تابستان، مورد استفاده قرار می‌گرفت. این وسط، برخی از یخچال‌دارها، مانند تعدادی از یخچال‌دارهای پشت باغ هشت‌آباد، سلیقه به خرج می‌دادند و برای پذیرایی بهتر از زائران حرم رضوی، طرح توزیع بستنی نذری را به مرحله اجرا می‌گذاشتند. در این طرح، بستنی‌سازها، با استفاده از یخ‌های رایگانی که دریافت می‌کردند و البته، موادی که توسط افراد مختلف و به ویژه بازاری‌های راسته بالاخیابان تهیه می‌شد، برای روزهای عزاداری بستنی می‌ساختند و بین مردم، به ویژه خردسالان توزیع می‌کردند. البته، خود بستنی‌سازها بابت این خدمت، پولی نمی‌گرفتند و در واقع، اسباب و هنر آن‌ها هم در خدمت این نذر قرار می‌گرفت. ماجرای پذیرایی از زائران با بستنی یخچالی تا حدود ۷۰ سال قبل، رایج بود، اما با رشد فناوری‌ها و استفاده از وسایل خنک‌کننده جدید، کاربرد یخچال‌ها هم از رونق افتاد و به تدریج همه یخچال‌های داخل شهر مشهد تخریب شدند و امروزه، اگر کسی بخواهد در ایام محرم و صفر، از زائران و عزاداران با بستنی پذیرایی کند، به سراغ وانت‌های یخچال‌داری می‌رود که خیلی راحت و تمیز، همه رقم بستنی را به صورت خنک و بی‌دردسر، تقدیم میهمانان شهر امام رضا(ع) می‌کنند.

گزیده
بستنی‌سازها، با استفاده از یخ‌های رایگانی که دریافت می‌کردند و البته، موادی که توسط افراد مختلف و به ویژه بازاری‌های راسته بالاخیابان تهیه می‌شد، برای روزهای عزاداری بستنی می‌ساختند و بین مردم، به ویژه خردسالان توزیع می‌کردند.

خبر

قدردانی از خدمات آستان قدس رضوی در سرخس

امام جمعه سرخس از خدمات گسترده آستان قدس رضوی در این شهرستان قدردانی کرد.

حجت‌الاسلام محمد بختیاری یکی از اقدامات بزرگ و مؤثر آستان قدس رضوی را فراهم کردن زیرساخت‌های منطقه ویژه خواند و گفت: این منطقه تحول بزرگی را در اقتصاد استان و حتی کشور ایجاد خواهد کرد و تأثیرات مثبتی از جمله کاهش نرخ بیکاری را به همراه خواهد داشت.

امام جمعه سرخس ادامه داد: تعامل سازنده با روستاییان در راستای رونق منطقه و با در اختیار قرار دادن زمین به آن‌ها ،احداث سالن ورزشی در روستاها، کمک به حوزه علمیه و حمایت حدود ۳میلیارد تومانی برای راه‌اندازی بخش سی‌تی اسکن بیمارستان شهرستان سرخس از دیگر اقدامات آستان قدس رضوی در این شهرستان است.

شایان ذکر است به زودی با حضور تولیت آستان قدس رضوی تعدادی دیگر از طرح‌ها و خدمات این آستان مقدس برای محرومیت‌زدایی از شهرستان سرخس به بهره‌برداری خواهد رسید.

منبرمجازی

«غریب الغربا» یعنی چه؟

حجت الاسلام حامد کاشانی | اینکه می‌گوییم امام رضا(ع) غریب الغرباست ؛ گاهی برداشت این است که غریب دور از وطن است؛ در حالی که امام رضا (ع) غریب در وطن است!

تا دوره‌ای، شیعیان تعداد امامان را نمی‌دانستند، می‌دانستند امام آخری غیبت می‌کند ولی این امام غائب می‌تواند امام چهارم یا ششم یا هفتم باشد یا دوازدهم. برای عموم مردم فرزندان پیغمبر اهل بیت محسوب می‌شدند. اینکه بنی فاطمه (س) است یا بنی الحسن (ع)، یا بنی الحسین (ع) است خیلی برای مردم فرقی نمی‌کرد.

امام کاظم (ع)، به یکی از شیعیانشان فرمودند من در خانه‌ام پسرانم را جمع کردم و به آن‌ها وصیت کردم، علی (امام رضا(ع)) را جدا صدا زدم و ودایع امامت را بدون حضور هیچ یک از فرزندان به او سپردم... من در خانه خودم هم از اینکه امامت علی بن موسی الرضا(ع) را بخواهم بیان کنم تقیه کردم!

نه اینکه همه فرزندانش خائن باشند، اما در بین فرزندان این بزرگوار خائن هست. امام رضا(ع) فرمود من شبیه برادرم یوسف هستم از دو جهت که یکی اش این است که موقعیت یوسف را که دیدند برادران تحمل نکردند.

امام موسی بن جعفر (ع)، به دلیل دو مشکل علنی نمی توانسته است امامت علی بن موسی (ع) را علنی کند، چون قوی‌ترین سلطان تاریخ اسلام «هارون » در زمان امام موسی بن جعفر حکومت کرده است... بعضی از منابع نوشته‌اند علت شهادت موسی بن جعفر (ع) خیانت برخی از امامزادگان برای لو دادن ایشان به هارون بود... امام وکلایی داشت که پول دستشان بود یکی از آن‌ها ۷۰ هزار مثقال طلا یعنی به پول امروز نزدیک ۴۰ هزار سکه تمام بهار طرح جدید پول داشت.

این‌ها گفتند چه کسی گفته امام موسی کاظم (ع)، به شهادت رسیده است، چون اگر بگویند امام زنده است و غایب است این پول‌ها دست خودشان می‌ماند. می‌گویند این‌ها با مراجع آن زمان و امامزاده ها لابی و مذاکره کردند... نه اینکه امامزادگان خودشان را رقیب امام رضا(ع) بدانند بلکه می‌دانستند خیلی نص بر امامت علی بن موسی الرضا(ع)، منتشر نمی شود. بنابراین شما می‌بینید در زمان همه ائمه که امام آتی ساکت است، فقط امام رضا(ع)، است که زمان امام کاظم (ع) در مسجد فتوا می‌داده است و البته این طراحی خود موسی بن جعفر (ع) بود.

شیعه معتقد به امامت و عصمت امام، گاهی برای پول به امامش خیانت کرده است که در مورد امام رضا(ع)، این خیلی اتفاق افتاده است.

نیمکت زندگی

پناه بر مهربانی

رقیه توسلی | با سلام و صلوات از خیابان رد شدیم که صدای جیغ بچه رفت هوا.

من و همکار طفلکی‌ام مانده بودیم قصه چیست که چتر وسط خیابان را دیدیم. چتر دایناسوری که داشت برای خودش چرخان و قِل خوران می‌رفت.

می خواستیم از خیرش بگذریم بس که باران سیل آسا می‌بارید اما پسر کوچولویمان مگر رضایت می‌داد. الّا و بلّا که چترم را می‌خواهم. حق هم داشت البته. یادگاری به این شیکی که از تصاحبش یک‌ماه هم نگذشته را کدام آدمی راضی می‌شود بدهد دست باد و بوران که ببرد؟

توی همین گیر و واگیر بودیم که دیدیم مغازه داری جلدی زد به دل خیابان و ماشین به ماشین رفت سراغ چتر. دیدیم وقتی با چتر به دست آمد سمت پسرک، گِلی‌تر و خیس‌تر از ماست. دیدیم اصلاً باران و برف و تیغ آفتاب ندارد و آنکه اهل کمک کردن است، وقت نشناس رفتار می‌کند و برایش اصل مهربانی‌است. دیدیم چتر را که داد دست بچه، گفت: «همیشه بخند. دنیا بازیاش زیاده پسرجون».

دیگر از جیغ و گریه، خبری نبود. چتر دایناسوری برگشته بود هرچند سه نفر و نصفی آدم، باران زده بودیم.

یک ساعت بعد توی مؤسسه، نشسته بودیم پشت میز کار. سربه زیر و مشغول. که باز صدای جیغ پیچید. بلندتر از قبل و این بارزنانه. سمت صدا چرخیدم. همکارمان بود که دو تا لیوان چای ناقابل از سینی اش سُر خورد روی پوشه باز و کلی برگه ترجمه و عینک و هندزفری و موبایل، قهوه ای شدند رفتند پی کارشان. خیس خیس خیس.

و اما رفتار همکارم این وسط حسابی غافل‌گیرکننده بود. اینکه بلند شد و زد روی شانه خانم آبدارچی که «فدای سرت پیش‌آمد است. دنیا بازیاش زیاده». بعد دانه دانه وسایل غرقه در چای را آب‌گیری کرد و رسید بداد موبایل و برگه هایی که دیگر جان در بدن نداشتند و آرام گفت: «بخند عزیزم. اتفاقی نیفتاده».

دیروز دیدم چطور زنجیره محبتی که آقای مغازه دار وسط خیابان سلمان فارسی استارت زد، توی طبقه پنجم مجتمع پاستور ادامه پیدا کرد. خنده های پسر کوچولو و همکار آبدارچی مان را خوب دیدم. چرخه مهربانی که دوستم نگذاشت قطع شود و مطمئنم خانم آبدارچی هم نمی گذارد. دیدم چطور یک خنده جایش را داد به خنده بعدی و اینکه قرار است هزاران لبخند دیگر اتفاق بیفتد؛ چراکه بی شک نفر سومی درکار خواهد بود. آن‌قدر که محبت دست به دست بچرخد و دنیا را پُر کند.

پی نوشت

امیرمؤمنان (ع) می‌فرمایند:کَمَا تَرْحَمُ تُرْحَم
همان‌گونه که مهربانی کنی، مهربانی می‌بینی.

نازه‌های نشر

کتاب «تناسخ» منتشر شد

کتاب «تناسخ» تألیف و تدوین علی اکبر شاملی و مهدی باب‌الزاده از سوی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و دانشگاه باقرالعلوم(ع) به چاپ رسید.

به گزارش روابط عمومی نشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چهارمین جلد از مجموعه «مطالعات نفس» با عنوان «تناسخ» تألیف و تدوین علی اکبر شاملی و مهدی باب‌الزاده از سوی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و دانشگاه باقرالعلوم(ع) در ۳۱۳ صفحه منتشر شد.

اعتقاد به تداوم زندگانی انسان در حیاتی دیگر جزو باورهای همه فرهنگ‌ها و ادیان پیشین بوده و اندیشه «جاودانگی انسان» قدمتی همپای زندگی بشر دارد؛ اما کیفیت آن به شیوه‌های مختلفی تصور شده است. کتاب حاضر مجلد چهارم از مجموعه ۹ جلدی «مطالعات نفس» در پژوهشکده فلسفه و کلام اسلامی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی است که در آستانه برگزاری همایش بین‌المللی «جاودانگی نفس در اسلام و مسیحیت» به عنوان یکی از آثار علمی همایش به زیور طبع آراسته شده است.

این اثر به تبیین مسئله تناسخ و رویکرد برخی از فیلسوفان مسلمان مانند ابن‌سینا و ملاصدرا پرداخته است. همچنین در ادامه به مسئله رجعت و رابطه آن با تناسخ، تبیین ماهوی رجعت و شبهات درزمینه آن و در پایان به بررسی رابطه عالم ذر و تناسخ پرداخته شده است.

در بخشی از این اثر می‌خوانیم: «عالم ذرّ در رابطه با تناسخ در موضوع بازگشت دوباره روح به این جهان مشترک است. از طرف دیگر در رابطه با تناسخ در موضوع بازگشت دوباره روح به این جهان مشترک است. از طرف دیگر، جای تردید نیست در عین این اشتراک، تفاوت‌هایی نیز میان این دو آموزه وجود دارد که می‌توان گفت تغایر موجود بین این دو اندیشه ماهوی است:

۱. وجود مؤلفه‌های جوهری مغایر در این دو اندیشه: در همه مصادیق و انواع تناسخ ملکی انتقال روح پس از مرگ به بدنی دیگر، غیر از بدن اول و در قالب شخصیتی غیر از شخصیت قبلی صورت می‌گیرد که به لحاظ فلسفی مستلزم تحول شخصیتی یا صنفی و یا در برخی موارد مستلزم تحولی نوعی و حتی تبدیل و تحول جنسی است؛ اما در مقوله عالم ذرّ، روح به همان بدن نخست و با همان شخصیت اول ذرّی برمی‌گردد و در نتیجه با هیچ تحول شخصیتی، صنفی و نوعی همراه نیست.

۲. تغایر با معیار معاد جسمانی: تفاوت ماهوی دیگر این است که اعتقاد به عالم ذرّ در طول اعتقاد به معاد و بهشت و دوزخ است؛ اما تناسخ در بعضی از صورت‌های آن در مقابل معاد قرار می‌گیرد.

۳. مغایر بودن مبانی این دو اندیشه: تناسخ در همه ادیان و مکتب‌های تناسخی بر اصولی مانند کرمه(اصل عمل و نتیجه عمل در ادیان هندی)، زنجیره زادوغانه علل رنج (در آموزه‌های بودا)، رهایی از ملکات و خصلت‌های ناشایست (در مکتب اشراق)، نیروی جاذبه الهی (در مذهب اهل حق) و اصول و مبانی دیگری از این دست بنا می‌شود، در حالی که هیچ یک از این مصادیق شناخته شده عالم ذرّ در چنین آموزه‌هایی تکیه نمی‌کند؛ بلکه بر اصولی مانند عدالت الهی تکیه می‌زند».

موعظه

شیخ حسین انصاریان

حکایت ادب «آخوند کاشی»

همانا ادب، حفظ شئون و حدودی است که خداوند آن را برای انسان رقم زده و تقدیر فرموده است. باری او فرموده همه چیز از آن انسان و در خدمت انسان باشد و انسان همه را به استخدام خویش گیرد و از این راه نیازهای خود را برطرف ساخته و به جمال و کمال مطلوب راه یافته و شایستگی ورود به پارگاه پر جبروت حق را بیابد.

همچنان‌که غنچه‌ها آب، خاک و نور را به کار گرفته و به گل بدل شده و آنگاه چیده و در دستان معاشر دلبری شیرین و ساقی گلعذاری خوش، جای می‌گیرند. البته کسی که خلاف این خواسته و مشیت حق رفتار کند بی‌ادب است، چرا که از جایگاه خود نزول یافته و هم خود و هم آنچه به کار بسته را تباه و هلاک ساخته است.

مرحوم آخوند کاشی که از بر جستگان وادی معرفت بود بر اثر شدت فقر توان ازدواج نداشت و تا آخر عمر حجره‌نشین مدرسه بود. او کار خود را خود می‌کرد و مایه زحمت کسی نمی‌شد. روزی نشسته بود و کمی سبزی در مقابل داشت و پاک می‌کرد. اما نه به نوع زنان بی‌حوصله که کمی از آن جدا ساخته و باقیمانده را به سطل زباله می‌ریزند بلکه چنان دقت داشت که حتی برگی هدر نرود و آن‌ها که قابل مصرف نبود پیش مرغان می‌ریخت تا چیزی دور نریخته باشد. همان روز مرحوم ارباب به او رسید و گفت: چرا نشسته‌ای زنان خانه‌دار سبزی را پاک نمی‌کنید؟ مرحوم کاشی گفت: این سبزی‌ها راهی دراز پیموده‌اند تا خود را به من رسانیده و مصرف من شوند و من توان و نیرو یافته و در طاعت و بندگی بکوشم و از این طریق نیز آنان به محبوب و مطلوب خود که همانا خداوند است رسیده باشند. کسی که به این‌گونه از ادب آراسته باشد هرگز راه و ضایع شدن را نمی‌کند و می‌گویند: خود را به تو رسانیدم تا از ناحیه تو به خدا برسیم، ولی سد راه ما شدی! این یعنی ادب. چنین کسی مؤدب است زیرا جایگاه خود را می‌فهمد، چون می‌فهمد همه چیز آمده تا هزینه او شود، اما او هزینه خداوند شود. کسی که به این‌گونه از ادب آراسته باشد و ارسته می‌شود و بالا رفته و سیادت و بزرگی می‌یابد. در این وادی آن که ادبی بیشتر بر خود دارد باشد تقدم با او و سرآمد است و پیوسته هر کجا که باشد، مایه خیر و رحمت و برکت است.

دیدگاه

انقلابی که به‌جای مسلسل با نوار کاست پیروز شد

«تبیین» سلاح اصیل امام خمینی (ره)

دهه‌های ۳۰، ۴۰ و ۵۰ شمسی برگی حساس و مهم در تاریخ معاصر ایران بود. ضعف‌های شدید و روزافزون حاکمیت در عرصه‌های مختلف مدیریت اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و سامان جامعه، کار را به جایی رساند که جریان‌های مختلفی از مکاتب دینی و مادی با استفاده از روش‌های گوناگون در راستای ایدئولوژی و اهداف متفاوت خود، پرچم مخالفت با رژیم سلطنتی را بلند کردند.

در این راستا فهم مرزبندی مشی و طریقه سیاسی این جریان‌ها و کشف مستمسک‌های مبارزاتی آن‌ها به ما کمک می‌کند به پاسخ این پرسش برسیم که چرا سرانجام «انقلاب» و «سقوط سلطنت ۳۷ ساله محمدرضا پهلوی» به وسیله نهضت امام روح‌الله و با پشتوانه مردمی از این حرکت صورت گرفت.

خبرگزاری فارس در گفت‌وگویی با دکتر محسن ردادی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به همین موضوع پرداخته است. ردادی در بخشی از این گفت‌وگو با دسته‌بندی مخالفان رژیم پهلوی بنا بر اساس شیوه مبارزاتی، اظهار کرد: به‌غیر از مشی اسلام فقاهتی که راه و روش انقلاب اسلامی و پیروان این مکتب بود، به طور کلی چهار جریان دیگر با رژیم شاه مخالفت داشتند. سطح این اختلافات از سوی جریانهای معارض، گوناگون بود و نمی‌توان گفت همگیشان یک هدف و غایت را دنبال می‌کردند. نخستین جریان، جریان ناسیونالیسم و ملی‌گرایی بود که از زمان دکتر مصدق شروع شد و بعدها توسط جبهه ملی و «پان‌ایرانیسم»ها ادامه یافت.

نگاه جبهه ملی برای عموم مردم چندان دلچسب و قابل قبول نبود و مردم به این مشی رغبتی نشان نمی‌دادند؛ چرا که عموم جامعه به دنبال یک حرکت اساسی برای تغییر وضع موجود بودند که این امر را در راه و روش سست و نه چندان مستحکم جبهه ملی نمی‌دیدند.

طیف دوم مارکسیست‌ها و جریان‌های چپ مبارز و مسلح بودند. آن‌ها در اوج خشونت و جنگ‌طلبی تنها روش برای مقابله با حاکمیت پهلوی را در اتخاذ مشی مسلحانه و قهرآمیز می‌دیدند. این طیف معتقد بودند جریان و گروهی توان انقلاب کردن را دارست که از منطق گلوله و تیر بهره برند.

جریان بعدی، جریانی است که از سوی ملی-مذهبی‌ها دنبال می‌شد. این گروه شامل نارضیان و نیز جدا شده‌های ناسیونالیسم بودند. اینان بعدها با تشکیل احزاب و گروه‌هایی چون نهضت آزادی، سعیشان را بر این هدف متمرکز کردند که به وسیله فشار و انتقاد شدید پارلمانی از دولت و سلطنت، تغییرات اساسی در ساختار حاکمیتی جامعه ایجاد کنند.

جریان چهارم، اسلام التقاطی یا اسلام مارکسیستی است که ما این طیف را بیشتر با نام منافقین می‌شناسیم. آن‌ها تقریباً مشی مبارزاتی مارکسیست‌ها را که همان طریقه قهرآمیز به وسیله سلاح بود، پی گرفتند و از این بابت تغییر چندانی با مارکسیست‌های جریان چپ انقلابی نداشتند؛ منتها از لحاظ عقیدتی این افراد معتقد به باورهای اسلامی نیز بودند. به طور مثال مؤسسان سازمان مجاهدین خلق، جدا شدگان نهضت آزادی بودند. این افراد سال‌ها تحت تربیت مهندس بازرگان و سایر سران حرکت ملی-مذهبی بودند. بنابراین طبیعی است به آموزه‌هایی از دین اسلام پایبند باشند.

■ **انقلاب نوار کاستی!**

ردادی ادامه داد: در کنار این جریان‌ها، ما سیر و روند اسلام سیاسی و فقاهتی با رهبری امام خمینی(ره) را شاهدیم که در ساخت مبارزه مبتنی بر «تبیین» بود؛ همان روشی که رهبری در چند سال اخیر به دنبال احیای آن هستند. در روش تبیین، اصل، آگاهی مردم از مسائل روز است. امام خمینی(ره) معتقد بود هر چقدر هم که نهضت مبارزه طول بکشد، مهم نیست؛ بلکه مهم، آگاهی مردم و عموم جامعه از اوضاع و احوال امور سیاسی و شناخت حقیقت اسلام است.

پیشترها در جهان عرب انقلاب ما را «ثورة الکواسیت» به معنای انقلاب نواراکست‌ها می‌خواندند. در تمام انقلاب‌های آن قرن، محموله انقلابیون و مبارزان، مسلسل و نارنجک بود، اما وسیله و ابزار مبارزه نهضت امام خمینی(ره) نوارهای کاستی بود که در بین جوانان، انقلابیون و بعدها حتی در بین عامه مردم رد و بدل می‌شد و مبارزان برمبنای سخنرانی امام در آن کاست‌ها، اعلامیه‌های ایشان را پخش می‌کردند. نوارهای کاست به قدری نفوذ و کارایی داشت که رژیم شاه به‌شدت روی این موضوع حساسیت داشت و صرف حمل آن، برای حبس و شکنجه کافی بود.

■ **«تکریم» در کنار «تبیین»**

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی اما تبیین را تنها روش مبارزاتی امام ندانسته و ادامه داد: در کنار سلاح تبیین، سلاح تکریم هم در نهضت امام، موجب تسریع و تقویت روند انقلابی مردم آزادی‌خواه شد. امام امت با شخصیت کاریزماتیک خود در سخنرانی‌ها و با استناد به آموزه‌های دینی، روحیه عزت و توانایی را به مردم القا و مشق «ما می‌توانیم» را بر آن‌ها دیکته می‌کرد. ایجاد یک نظم و حرکت به سوی وحدت کلمه، راهی بود که امام خمینی(ره) به وسیله بیان مطالب اساسی در یک فضای مشفقانه طی کرد.

در این راستا ایجاد یک اعتماد و رابطه قلبی و عملی بین امام خمینی(ره) به عنوان رهبر جریان و مردم به عنوان پشتیبان و پیروان نهضت خمینی همان چیزی بود که حرکت امام را به اوج وحدت و استحکام سازمانی رسانده بود.

نمونه بارز تعصب امام و نهضتش به عزت مردم را می‌توان در مواجهه ایشان با ارتش دید. امام ضمن تهدید عاملان کشتار مردم توسط ارتش، تمام ارتشیان و سرانشان را به یک چشم نگاه نمی‌کرد. تأکید بر ابقای ارتش پس از انقلاب و تذکر این موضوع در حین مبارزه، تأکید بر ارتش مستقل از دخالت قدرت خارجی و تکرار موضوعاتی از این قبیل شاهدی بر این مدعاست.

وقتی مردم در راهپیمایی‌های انقلابی، شعار «برادر ارتشی چرا برادر کشی؟» سر می‌دادند یا به سربازانی که در برابرشان بودند «گل» هدیه می‌کردند، نشان از نفوذ حرف امام(ره) بین مردم در ارتباط با ارتش داشت. این رفتار مهرورزانه امام و امت مبارز به‌قدری اثرگذار بود که در غائله ۱۷ شهریور هفت تن از سربازان رژیم طاغوت پهلوی «خودزنی» کردند تا به نحوی اسلحه‌های خود را به سمت مردم نشانه نگیرند.

محسن ردادی در بیان میزان اقبال مردم به گروه‌هایی با مشی مبارزانه مسلحانه نیز گفت: در کنار جبهه فکری و مبارز انقلابی، گروه‌های مبارز مسلمان، اما با مشی مسلحانه و قهرآمیز هم وجود داشتند. گروه‌هایی مثل منصورون، موحدون، امت واحده، در راه حق، فلاح و...؛ اعضای این گروه‌ها با حضور در کشورهایی مثل لبنان و عراق آموزش نظامی و چریکی می‌دیدند؛ اما باز هم غلبه با آن رویکرد فکری و تبیینی بود که از سوی رهبران بزرگ این جریان چون امام خمینی(ره)، شهید بهشتی، شهید مطهری، شهید مفتح، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و... اداره می‌شد. البته اعضای این گروه‌های مسلح بعدها در بدنه نظام اسلامی نقش‌آفرینی‌های قابل توجهی داشتند. تشکیل هسته اولیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و کمیته انقلاب توسط تعداد زیادی از این افراد صورت گرفت.

پندیه

سه معنای فقر

از عابدی پرسیدند: فرق بین این جملات پیامبر(ص) چیست که فرمودند: «فقر افتخار من است»، «فقر روسیاهی در دنیا و آخرت است» و «فقر چیزی نزدیک به کفر است ؟»

گفت: فقر یعنی احتیاج و احتیاج سه نوع است: نخست: فقط احتیاج به خدا و حدیث اول اشاره به این معناست. دوم: فقط احتیاج به مردم که حدیث سوم به این معنا اشاره دارد. سوم: احتیاج به خدا و مردم که حدیث دوم اشاره به این معناست.

مؤمن از کوه سخت‌تر است. از کوه کم می‌شود اما از دین مؤمن چیزی کاسته نمی‌شود.

گزارشی از «قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر» در شهرک شهید رجایی مشهد

اشتغال‌زایی با کار جهادی

کوبده هدف ما از ایجاد این قرارگاه، ضمن عمل به فرمایشات رهبر معظم انقلاب کارآفرینی، توانمندسازی و وصل کردن اقتصاد به فرهنگ است، «قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر» پس از پرداخت حقوق تمامی کسانی که از طرف قرارگاه شاغل می‌شوند، مبالغ باقی‌مانده را صرف امور فرهنگی و کمک به نیازمندان می‌کند.

طاهره فجر داودلی

حرف از قرارگاه جهادی که می‌شود انبوهی از کارهایی به ذهن آدم می‌آید که هدفش حل مشکل زندگی مردم برای رضای خداست؛ آدم‌هایی که ناچار و ناامید مانده‌اند و در قاب هیچ نهاد و سازمانی برای یاری گرفتن جا ندارند.

حالا دنباله همین کلمه قرارگاه جهادی، جهش تولید را اضافه کنیم... نور علی نور می‌شود. یعنی به جای ماهی دادن دست آدم ناچار و گرفتار، هنر ماهیگیری، چارساز زندگی آدم‌ها باشد. حکایت، حکایت کسانی است که این کار را خوب بلدند. آدم‌هایی که کارگاه و فروشگاه قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر را با هدف اشتغال‌زایی کلنگ زدند و همان اول کاری پیمان بستند به این خدمتی که می‌کنند طمع مالی نداشته باشند، در عوض هر آنچه در چنته داشتند وسط ریختند و ساختند، پیمان بستند سود حاصل از کار را صرف امور فرهنگی بچه‌های ۸ تا ۱۵ ساله محلشان کنند تا سمت بزه‌های مرسوم جامعه نروند.

خوبی کسانی که از دل قرارگاه جهش تولید مطهر کسب درآمد می‌کنند این است که آداب و ترتیبی در سن و سال یا نوع گرفتاری برای شاغل شدن ندارند. از پیرمرد ۷۰ ساله از کار افتاده که درآمدش از راه آب و دان دادن به بوقلمون‌های پرورشی قرارگاه در روستای برزش آباد است که به پیرمرد سپرده‌اند و برای این کار مُزدی به او می‌دهند بگیر تا حل مشکل مردی که بیکاری یک‌سالهاش کارده به استخوان زن و زندگی‌اش رسانده بود و حالا به برکت کار فروشندگی همسرش و خودش به عنوان پیک در فروشگاه قرارگاه جهادی، زندگیشان جان تازه گرفته است.

■ **رهروان واقعی**

محمودرضایی، یکی از سه بانی قرارگاه با یاد کردن از زنان و مردانی که به نحوی از کسب‌وکارهای قرارگاه جهش تولید مطهر، نان سر سفره‌شان می‌برند می‌گوید: سال ۹۹ در عمل به فرمایش رهبر معظم انقلاب و نام‌گذاری این سال به نام جهش تولید تصمیم گرفتیم این قرارگاه جهادی را با هدف اشتغال‌زایی برای نیازمندان راه بیندازیم و از درآمدی که بدست می‌آید هزینه‌های امور فرهنگی بچه‌های محله شهرک شهید رجایی را تأمین کنیم. اول راه تعداد مان زیاد بود، در ادامه وقتی قید شد اگر کسی قصد ماندن و کمک دارد بداند نفع مالی از این قرارگاه هرانداز که باشد، نمی‌برد خیلی‌ها رفتنی شدند؛ خلاصه من ماندم و یکی از دوستانم به اسم مصطفی علمی و امام جماعت مسجد محله‌مان حاج آقای تهرانی.

■ **خشت اول**

او با یاد کردن از روزهای شروع عنوان می‌کند: انجام کار اقتصادی سختی‌های خودش را دارد. با توجه به بافت منطقه و کسانی که دنبال کسب درآمد بودند به سمت کارهای خانگی مثل تولید سبزیجات، ترشی، دمنوش، میوه خشک و... رفتیم. برای انجام این کارها نیاز به کارگاه و تجهیزات داشتیم. کارگاه را در طبقه دوم خانه‌ای در کنار مسجد محلمان ساختیم، تمام هزینه ساخت را خودمان با کمک خیران تقبل کردیم و به عنوان رهن و قرض‌الحسنه با مالک قرارداد کردیم که هر زمان این هزینه را پرداخت کرد ما طبقه دوم خانه‌اش را تحویلش بدهیم.

کارگاه ۷۰ متری با کمک جوانان موجد محلمان به صورت جهادی در مدت زمان دو هفته ساخته شد و کم‌کم به فکر تأمین تجهیزات کارگاه افتادیم. ریالی برای خرید دستگاه‌های مدنظرمان یعنی دستگاه‌های سبزی و میوه خردکن، یخچال، خشک‌کن و... نداشتیم. خودمان با هزینه شخصی، وام و کمک ۹ میلیون تومانی یک خیّر، دستگاه‌ها را خریدیم و کم‌کم کار تولید را شروع کردیم.

■ **بلندای افتخار**

رضایی در ادامه می‌افزاید: برای فروش و جذب مشتری نیاز به فروشگاه داشتیم. به کمک بسیج مغازه‌ای در اول شهرک شهید رجایی اجاره کردیم. اجاره مغازه تازه اول کار فروشگاهمان بود و فروشگاه به ایجاد کارگاه پروش بوقلمون کردیم. ملکی ۱۵۰ متری تهیه کردیم و در اختیار قرارگاه گذاشتیم؛ برای نصفی از مبلغ آن، ماشینم را فروختم و یک نفر دیگر بقیه هزینه خرید زمین را تأمین کرد. با کمک جوانان همراه قرارگاه اتاقک‌های نگهداری بوقلمون‌ها را ساختیم. در ابتدای راه به دلیل بی‌تجربگی تلفات دادیم و در ادامه توانستیم موفق شویم. تاکنون در همین کارگاه افزون بر هزار و ۷۰۰ بوقلمون پرورش داده‌ایم. حالا با یادگیری کار پرورش بوقلمون و با گرفتن وام از بسیج سازندگی برای خرید تجهیزات پرورش بوقلمون، به روستاییانی که فضای این کار را دارند کمک می‌کنیم گوشت تولیدیشان را در فروشگاه‌مان به صورت مستقیم عرضه کنند.

■ **فکر یکر**

او می‌افزاید: هدف ما از ایجاد این قرارگاه، ضمن عمل به فرمایشات رهبر معظم انقلاب کارآفرینی، توانمندسازی و وصل کردن اقتصاد به فرهنگ است. قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر پس از پرداخت حقوق تمامی کسانی که از طرف قرارگاه شاغل می‌شوند، مبالغ باقی مانده را صرف امور فرهنگی و کمک به نیازمندان می‌کند. به عنوان مثال ما بخشی از درآمد را در مجموعه‌های تربیتی ایجاد شده توسط قرارگاه در چهار مسجد محله شهرک شهید رجایی به برای بچه‌های ۸ تا ۱۵ سال کلاس‌های قرآن، نماز، اخلاق و برنامه‌های دیگر برگزار می‌کند، صرف می‌نماییم. در هر مسجد ۱۲۰ دانش آموز از خدمات این کلاس‌ها استفاده می‌کنند و در اواسط هر هفته برای بچه‌ها ردوهای فرهنگی-تفریحی برگزار می‌کنیم تا با ایجاد جو صمیمی بتوانیم آموزش‌های لازم را به این طیف از بچه‌ها ارائه دهیم. هدف اصلی ما از انجام این کارهای فرهنگی، تربیت نوجوان و جوانانی است که به سمت کارهای خلاف از جمله اعتیاد نروند تا عواقب آن دامنگیر مردم محله‌مان نشود.

اسکان زائران حضرت رضا(ع) در ایام شهادت حضرت و پذیرایی از آن‌ها، تهیه شام هیئت در ایام محرم و صفر، برپایی موکب در ظهر شهادت حضرت زهرا(س) با هدف برپایی فاطمیه عاشورایی و دست‌گیری از افراد نیازمند از جمله کارهایی است که هزینه‌شان از درآمد اقتصادی کارگاه تأمین می‌شود.

■ **بسیار عمل باید تا پخته شود خامی**

بانی قرارگاه جهادی تأکید می‌کند: بخشی از افرادی که نیاز به کار دارند در روستاها زندگی می‌کنند که اگر کاری برایشان فراهم شود به شهرها مهاجرت نمی‌کنند. برای این منظور در روستای برزش آباد اقدام به ایجاد کارگاه پروش بوقلمون کردیم. ملکی ۱۵۰ متری تهیه کردیم و در اختیار قرارگاه گذاشتیم؛ برای نصفی از مبلغ آن، ماشینم را فروختم و یک نفر دیگر بقیه هزینه خرید زمین را تأمین کرد. با کمک جوانان همراه قرارگاه اتاقک‌های نگهداری بوقلمون‌ها را ساختیم. در ابتدای راه به دلیل بی‌تجربگی تلفات دادیم و در ادامه توانستیم موفق شویم. تاکنون در همین کارگاه افزون بر هزار و ۷۰۰ بوقلمون پرورش داده‌ایم. حالا با یادگیری کار پرورش بوقلمون و با گرفتن وام از بسیج سازندگی برای خرید تجهیزات پرورش بوقلمون، به روستاییانی که فضای این کار را دارند کمک می‌کنیم گوشت تولیدیشان را در فروشگاه‌مان به صورت مستقیم عرضه کنند.

■ **فکر یکر**

او می‌افزاید: هدف ما از ایجاد این قرارگاه، ضمن عمل به فرمایشات رهبر معظم انقلاب کارآفرینی، توانمندسازی و وصل کردن اقتصاد به فرهنگ است. «قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر» پس از پرداخت حقوق تمامی کسانی که از طرف قرارگاه شاغل می‌شوند، مبالغ باقی‌مانده را صرف امور فرهنگی و کمک به نیازمندان می‌کند.

■ **جهش تولید در خدمت فرهنگ و معنویت**

«جوانان مسجدی» پرتکرارترین هشتگ در صفحات مجازی این قرارگاه است که خود گواهی بر این مدعاست که می‌توان مسجد را نقطه اجتماع جوانانی قرار داد که «همسرنوشتی» برایشان دغدغه است و می‌خواهند لبخند را گوشه لب همه ساکنان یک محله و جامعه قرار دهند.

همین که مسجدی چون مسجد موسی بن جعفر(ع) به عنوان یکی از قدیمی‌ترین مساجد حاشیه شهر مشهد می‌تواند محور جوانانی شود که کانون و مؤسسه فرهنگی صحیفه نور، خیریه و قرارگاه جهادی جهش تولید مطهر را ایجاد کند نشان می‌دهد می‌توان در راستای جهش تولید نه تنها با کمترین امکانات شروع کرد بلکه پیوست فرهنگی و معنوی را نیز به انضمام آن پیش برد. نکته قابل توجه در خصوص این قرارگاه این است که به موازات توسعه در عرصه اقتصادی، درآمدش را صرف بزرگ‌تر کردن دایره خدمت‌رسانی با محوریت توانمندسازی نیازمندان و همچنین پردامنه‌تر کردن و عمق دادن به کارهای فرهنگی می‌کند. به واسطه اقتصادی فرهنگی بودن فعالیت‌های این قرارگاه، کار اقتصادی در دو بخش تولیدات و ایجاد فروشگاه توسط افراد نیازمند حمایت صورت می‌گیرد و با درآمد حاصل از این فعالیت‌های اقتصادی، کارهای فرهنگی با محوریت مسجد انجام می‌شود.

این قرارگاه با محوریت جوانان مسجدی، نمونه پیاده شده و عینی از همان مؤلفه‌هایی است که همیشه برای کارکرد و نقش محله مسجدمحور از آن صحبت می‌شود؛ یعنی شناسایی افراد مستعد و کمک به نیازمندان در مرحله اول و در ادامه توانمندسازی آن‌ها، برگزاری جلسات فرهنگی و معنوی و کارهایی که شاید بتوان همه را در یک کلام خلاصه کرد و آن هم باورمند کردن هر چه بیشتر ساکنان محله به ظرفیت‌های مسجد و جوانان آن است.

چهره

پیوند اعتکاف با تمدن اسلامی

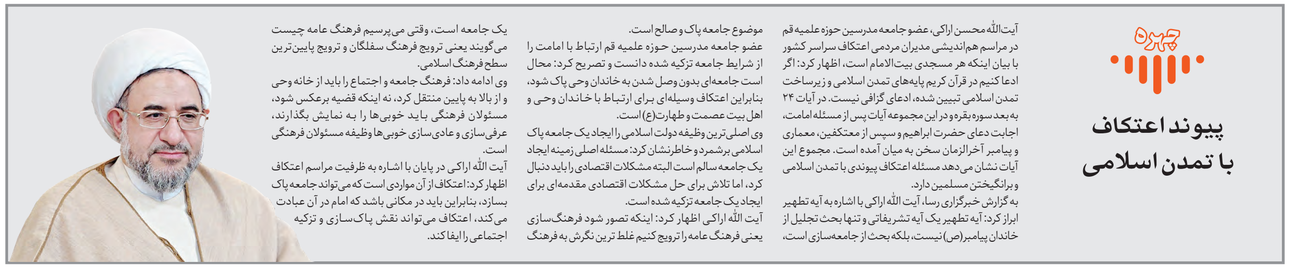

آیت‌الله محسن اراکی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در مراسم هم‌اندیشی مدیران مردمی اعتکاف سراسر کشور با بیان اینکه هر مسجدی بست الامام است، اظهار کرد: اگر تمدن اسلامی تبیین شده، ادعای گزافی نیست. در آیات ۳۴ به بعد سوره بقره و در این مجموعه آیات پس از مسئله امامت، اجابت دعای حضرت ابراهیم و سپس از معتکفین، معماری و پیامبر آخرالزمان سخن به میان آمده است. مجموع این آیات نشان می‌دهد مسئله اعتکاف پیوندی با تمدن اسلامی و برانگیختن مسلمین دارد.

به گزارش خبرگزاری رسا، آیت الله اراکی با اشاره به آیه تطهیر ابراز کرد: آیه تطهیر یک آیه تشریفاتی و تنها بحث تجلیل از خاندان پیامبر(ص) نیست، بلکه بحث از جامعه‌سازی است، موضوع جامعه پاک و صالح است.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ارتباط با امامت از شرایط جامعه ترکیه شده دانست و تصریح کرد: محال است جامعه‌ای بدون وصل شدن به خاندان وحی یک شود، بنابراین اعتکاف وسیله‌ای برای ارتباط با خاندان وحی و اهل بیت عصمت و طهارت(ع) است.

وی اصلی‌ترین وظیفه دولت اسلامی را ایجاد یک جامعه پاک اسلامی برشمرد و خاطرنشان کرد: مسئله اصلی زمینه ایجاد یک جامعه سالم است البته مشکلات اقتصادی را باید دنبال کرد، اما تلاش برای حل مشکلات اقتصادی مقدمه‌ای برای ایجاد یک جامعه ترکیه شده است.

آیت الله اراکی اظهار کرد: اینکه تصور شود فرهنگ‌سازی یعنی فرهنگ عامه را ترویج کنیم غلط ترین نگرش به فرهنگ یک جامعه است، وقتی می‌پرسیم فرهنگ عامه چیست می‌گویند یعنی ترویج فرهنگ سفلگان و ترویج پایین‌ترین سطح فرهنگ اسلامی.

وی ادامه داد: فرهنگ جامعه و اجتماع را باید از خانه وحی و از بالا به پایین منتقل کرد، نه اینکه قضیه برعکس شود، مسئولان فرهنگی باید خوبی‌ها را به نمایش بگذارند، عرفی‌سازی و عادی‌سازی خوبی‌ها وظیفه مسئولان فرهنگی است.

آیت الله اراکی در پایان با اشاره به ظرفیت مراسم اعتکاف اظهار کرد: اعتکاف از آن مواردی است که می‌تواند جامعه پاک بسازد، بنابراین باید در مکانی باشد که امام در آن عبادت می‌کند، اعتکاف می‌تواند نقش پاک‌سازی و تزکیه اجتماعی را ایفا کند.

عکس نوشت

هلا دریا! چه راحت پر کند عشقت سبوها را

شعر: سعید تاج‌محمدی

عکس: حسین کام‌شاد

هلا دریا! چه راحت پر کند عشقت سبوها را
چه راحت می‌پذیری در خودت این خرده «جو»ها را
تو را هر کس که پیدا می‌کند، گم می‌کند خود را
تمنای تو شیرین می‌کند این جست‌وجوها را
تو آن دست پر از مهر خدا در آستین هستی
که دستانت بر آورده‌است عمری آرزوها را
تمام گریه‌ها از دامنت لبخند برگشتند
مصفا می‌کند حال و هوایت خلق‌وخوها را
اگر بازار رمالان شهر از سکه افتاده است،
تو بر هم‌زنی قول و قرار پیشگوها را
چه نوری داده زیر سقف ایوانت نمازم را
چو شوری داده حوض صحن جمهوری وضوها را
اگر هر بار عهدم را شکستم با تو، می‌آیم
دلم گرم است پاسخ می‌دهی بی چشم‌وروها را
بگو نقاره‌ها را تا به سازی تازه بنوازند
که پاسخ داده حضرت بر «سلامم»، «اُدخلوها» را

گزارش

چرا مسلمانان در غرب هنوز «دیگری» هستند؟

اسلام‌هراسی، معلول نژادپرستی احزاب سیاسی اروپا

بر اساس یک مطالعه جدید که گستره تکان‌دهنده اسلام‌هراسی در انگلیس را نشان می‌دهد، مسلمانان دومین گروه «کم دوست داشتنی» در بریتانیا هستند.

به گزارش شبستان، این مطالعه که توسط محققان دانشگاه بیرمینگام انجام شد، نشان داد تقریباً از هر چهار بریتانیایی یک نفر دیدگاه منفی به مسلمانان و اسلام دارد که بالاترین دیدگاه منفی در بین گروه‌های دیگر به غیر از کولی‌ها و مسافران ایرلندی است. بیش از یک چهارم مردم انگلیس یعنی حدود ۲۵/۹ درصد نسبت به مسلمانان احساس منفی دارند و کمتر از ۱۰ درصد احساس بسیار منفی دارند. در این نظرسنجی که از هزار و ۶۶۹ نفر انجام شد نشان داده شده تعداد قابل توجهی از بریتانیایی‌ها دیدگاه منفی به اسلام در مقایسه با سایر ادیان دارند.

این به معنای حمایت بسیار بالاتر از یک سیاست فرضی است که مهاجرت مسلمانان به بریتانیا را ممنوع می‌کند. تقریباً یک نفر از هر پنج نفر یعنی حدود ۱۸/۱ درصد از جمعیت انگلیس از ممنوعیت مهاجرت مسلمانان به بریتانیا حمایت می‌کنند و ۹/۵ درصد به طور بسیار قوی و جدی حامی این ایده هستند. این مطالعه نشان داد بریتانیایی‌ها بسیار مایل به قضاوت در مورد اسلام هستند، اما بسیار بعید است دانش و آگاهی واقعی از این دین داشته باشند. در این تحقیق آمده است: مردم بریتانیا ناآگاهی خود را نسبت به بیشتر ادیان غیر مسیحی تصدیق می‌کنند و اکثریت آن‌ها اظهار می‌کنند که مطمئن نیستند چگونه کتاب مقدس یهودیان (۵۰/۸ درصد) و سیک (۳۷/۱ درصد) آموزش داده می‌شود. دکتر استیون جونز، نویسنده این مطالعه و محققی که بر مسلمانان بریتانیا متمرکز است، به عرب‌نیوز گفت: این یافته که بریتانیایی‌ها کمتر در مورد اسلام می‌دانند اما تمایل بیشتری به قضاوت در مورد دین دارند به خاطر تعصباتی است که علیه اسلام وجود دارد.

وی افزود: تعصب نوعی آموزش نادرست است، بسیاری از مردم این کشور فکر می‌کنند می‌دانند اسلام درباره چیست و مسلمانان به چه چیزی اعتقاد دارند اما دانش و آگاهی آن‌ها در این زمینه کافی نیست.

جونز گفت: اسلام‌هراسی در بریتانیا آن‌قدر گسترده است که از نظر اجتماعی قابل قبول شده است، زیرا مردم آشکارا و آزادانه به تعصب خود ضد مسلمانان اعتراف می‌کنند، در حالی که بعید است نسبت به سایر گروه‌های مذهبی یا قومی چنین نگرشی داشته باشند.

جونز می‌گوید: فکر می‌کنم آنچه نظرسنجی‌ها می‌گویند این دست در مورد نگرش‌های عمومی به ما می‌گوید این است که نه تنها مسلمانان از تبعیض رنج می‌برند، بلکه خصومت عمومی نسبت به مسلمانان در سطحی به طور عمومی پذیرفته شده است.

وی افزود: فقط این نیست که مسلمانان از اسلام‌هراسی رنج می‌برند، بلکه این تبعیض به طور عمومی به رسمیت شناخته نمی‌شود.

این تحقیق مجموعه‌ای از توصیه‌های سیاستی را برای رسیدگی به شیوع اسلام‌هراسی در بریتانیا ارائه می‌دهد، از جمله اذعان می‌کند آموزش نادرست درباره اسلام در جامعه بریتانیا رایج است و عنصر مهم اسلام‌هراسی را تشکیل می‌دهد.

این بیانیه افزود: دولت و دیگر شخصیت‌های عمومی باید علناً فقدان انتقاد عمومی را که گفتمان‌ها و اقدامات اسلام‌هراسی ایجاد می‌کند، بپذیرند و به آن رسیدگی کنند.

این گزارش در زمان حساسی برای حزب محافظه‌کار حاکم منتشر می‌شود، به طوری که نصرت غنی، وزیر سابق کابینه اعلام کرد او از سمت خود برکنار ش

السجاد

خیر مفاتیح الامور الصدق و خیر خواتیمها الوفاء

بهترین شروع کارها صداقت و راستگویی و بهترین پایان آن‌ها وفاست.

رواق قدس ۴

خبر امروز

دو نامزد جایزه کتاب سال

دو عنوان کتاب از بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی به عنوان نامزد سی و نهمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران انتخاب شد.
سی‌ونهمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران با هدف حمایت و تشویق مؤلفان، مترجمان و مصححان و ناشران سراسر کشور و ارتقای فرهنگ جامعه اسلامی ایران و حفظ استقلال و هویت فرهنگی برگزار شد و نامزدهای آن معرفی شدند. کتاب‌های «مباحث کلامی مسیحیان و مسلمانان درباره تثلیث در سده‌های نخست هجری» و «تاریخ تشکیلات آستان قدس رضوی در عصر قاجار» عنوان دو اثر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی است که به عنوان نامزد در این رویداد انتخاب شده است.
کتاب «مباحثات کلامی مسیحیان و مسلمانان درباره تثلیث در سده‌های نخست هجری»، در سه فصل تهیه و تدوین شده که توسط «ولی عبدی» نوشته شده است.
کتاب «تاریخ تشکیلات آستان قدس رضوی در عصر قاجار»، نوشته «رضا نقدی» نیز در ۱۰ فصل به نقد و بررسی منابع و تحقیقات، تاریخ و تشکیلات آستان قدس رضوی، آستان قدس رضوی در دوره پادشاهان قاجار، تشکیلات خدمه حرم مطهر رضوی در دوره قاجار و ... می‌پردازد.

کار خوب

اهدای جهیزیه به زوج‌های محروم در مشهد

با مشارکت مدیریت امور مجاورین معاونت خدمات اجتماعی بنیاد کرامت رضوی و کانون‌های خدمت، ۱۸ سری جهیزیه به زوج‌های جوان محروم مشهدی اهدا شد.

به گزارش آستان نیوز، کانون خدمت رضوی محبان فاطمه زهرا(س) از جمله کانون‌های خدمت رضوی فعال مدیریت امور مجاورین معاونت خدمات اجتماعی بنیاد کرامت رضوی، در ایام ولادت با سعادت حضرت صدیقه طاهره، ۱۸ سری جهیزیه به زوج‌های محروم شناسایی شده توسط این کانون محله‌ای، اهدا کردند.

در مجموع برای خرید ۱۸ سری جهیزیه ۳۰۰ میلیون تومان هزینه که بخشی از آن توسط خادمیاران رضوی و نیکوکاران و بخشی به همت مدیریت امور مجاورین بنیاد کرامت رضوی تأمین شده است.

۳هزار نسخه از کتب منتشر شده توسط «به نشر» به فروش رسید

استقبال از کتاب‌های رضوی در سراسر کشور

گزیده

یکی از نقاط ضعف و کاستی‌های نمایشگاه سال گذشته این بود که برای گفت‌وگو، نشست‌های کتاب محور و دید و بازدیدهای اهالی کتاب هیچ بستری پیش بینی نشده بود که امسال این مسئله نیز پوشش داده شده و ستاد برگزاری نمایشگاه به صورت متمرکز در روزهای برگزاری نمایشگاه، میهمانی‌های کتاب محور برگزار می‌کند.

سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی امسال با بیش از هزار و ۳۰۰ عنوان کتاب در دومین دوره از نمایشگاه مجازی بین‌المللی کتاب تهران حضور یافته است.

به گزارش آستان‌نیوز، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع)، دانشگاه علوم اسلامی رضوی و به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) در کنار سایر نهادهای علمی و فرهنگی کشور در این رویداد حضور یافته و به عرضه آثار خود پرداختند.

به‌نشر ۷۰۰ عنوان از آثار خود با موضوعات سبک و سیره اهل بیت(ع)، امام رضا(ع) و زیارت، سبک زندگی اسلامی و ایرانی، انقلاب اسلامی و ادبیات پایداری و مجموعه متنوعی از کتاب‌های کودک و نوجوان را در این نمایشگاه تقدیم علاقه‌مندان و کتاب‌دوستان کرده است.

دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) نیز با تازه‌ترین آثار خود در ۳۰ عنوان کتاب، در این نمایشگاه مجازی حضور یافته و عموم علاقه‌مندان می توانند با تخفیف ۲۰ درصدی کتاب‌های انتشارات دانشگاه بین المللی امام رضا(ع) را خریداری کنند.

■ **۱۸ هزار جلد اثر پژوهشی**

بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی هم با ۴۹۰ عنوان کتاب در قالب ۱۸ هزار جلد در این نمایشگاه حضور یافته و به عرضه و معرفی آثار خود می‌پردازد.

آثار عرضه شده بنیاد در این نمایشگاه با محوریت علوم قرآنی، حدیث، فرهنگ و سیره رضوی، سادات و مفاخر اسلامی، تراث شیعه، فقه و اصول، کلام و اندیشه اسلامی و ...در معرض دید مخاطبان قرار گرفته است.

دانشگاه علوم اسلامی رضوی نیز که فقط در سال ۱۴۰۰ شرکت در ۶ نمایشگاه کتاب مجازی را تجربه کرده با عرضه ۱۰۶ عنوان کتاب از مجموع ۱۳۴ عنوان کتاب خود در نمایشگاه مجازی بین‌المللی کتاب تهران شرکت کرده است.

مدیرعامل به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) در گفت‌وگو با آستان‌نیوز گفته است: «به‌نشر، امسال نیز همانند سال گذشته در این نمایشگاه با ارائه ۷۰۰ عنوان کتاب در موضوعات سبک و سیره اهل بیت(ع)، امام رضا(ع) و زیارت، سبک زندگی اسلامی و ایرانی، انقلاب اسلامی و ادبیات پایداری و مجموعه متنوعی از کتاب‌های کودک و نوجوان که از سال ۱۳۹۱ تاکنون منتشر شده است، حضور دارد. در این دوره از نمایشگاه با استقبال خوب اهالی فرهنگ و کتاب، سفارش‌های خرید عمدتاً از استان‌هایی با فاصله جغرافیایی زیاد از مشهد بوده که این امر موجب خوشحالی است و نشان می‌دهد در سبد خرید هموطنانمان در نقاط دور از مشهدالرضا(ع)، کتاب‌های این انتشارات با موضوعات سبک زندگی رضوی، اهل بیت(ع) و ... قرار دارد».

حسن سعیدی کتاب‌های رضوی، پژوهشی و داستانی از جمله «چگونه کتاب بخوانیم»، «مرا با خودت ببر»، «قصه ما مثل شد»، مجموعه «کی بود کی بود»، «برگزیده ادب فارسی»، مجموعه‌های قرآنی و منتخب ادعیه را از جمله پرفروش‌ترین آثار به‌نشر در دومین نمایشگاه مجازی کتاب تهران معرفی کرد.

وی ادامه داد: بنا بر اعلام مدیر عامل خانه کتاب، در روز ابتدایی نمایشگاه (سوم بهمن ماه) ایرانی‌ها ۱۲۴ هزار نسخه کتاب به ارزش ۹ میلیارد تومان خریداری کرده‌اند، این آمار نشان می‌دهد، باوجود فشارهای اقتصادی و تنگناهای مالی، مردم ما به کتاب اهمیت می‌دهند و آن را در سبد کالای خود قرار داده‌اند.

■ **امکان گسترش عدالت اجتماعی در فضای مجازی**

مدیرعامل انتشارات به‌نشر با اشاره به اینکه نمایشگاه کتاب تهران، یکی از موفق ترین و پرمخاطب‌ترین برنامه‌های فرهنگی کشور است، گفت: وزارت ارشاد با همکاری خانه کتاب و ادبیات ایران در اقدامی ارزشمند، نخستین نمایشگاه مجازی کتاب را در سال گذشته برگزار کردند. سال گذشته، باوجود اشکال‌های فنی سایت در یکی دو روز اول و اولین تجربه خریداران، فروشندگان و مجریان، استقبال مطلوبی از نمایشگاه صورت گرفت که موجب خرسندی و شگفتی اهالی کتاب و کتاب‌خوانی بود. امسال هم به همت خانه کتاب و ادبیات ایران، دومین دوره نمایشگاه کتاب تهران با بارقه‌ای ارزشمند از سال گذشته، در حال برگزاری است.

سعیدی در ادامه مهم‌ترین و با ارزش‌ترین دستاورد نمایشگاه مجازی را خرید آسان و سهولت دسترسی علاقه‌مندان به کتاب عنوان کرد و افزود: یکی از مهم‌ترین مزایای برگزاری نمایشگاه کتاب به صورت مجازی این است که همه مردم ایران، در هر نقطه جغرافیایی که هستند می‌توانند بدون محدودیت‌های فیزیکی، رفت و آمد و مخاطرات سفر، از سایت نمایشگاه بازدید و خرید کنند که این موضوع یکی از ویژگی‌های مهم فضای مجازی است که امکان گسترش عدالت اجتماعی را در بستر خود فراهم می‌کند.

وی با اشاره به اقدامات ارزنده خانه کتاب و ادبیات ایران در خصوص ایجاد آرشیو کامل و گسترده الکترونیک از اطلاعات ناشران تصریح کرد: با ساز و کارهای خانه کتاب و ادبیات ایران آرشیو کامل و گسترده الکترونیک از اطلاعات کتاب‌های همه ناشران در سال‌های گذشته، اکنون به راحتی در غرفه هر ناشر استفاده شده است که این موضوع اهمیت و خاصیت بی‌نظیر دنیای دیجیتال را در کپسول کردن اطلاعات و در دسترس قراردادن آن روشن می‌کند.

سعیدی با تأکید بر اینکه برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی در بستر فضای مجازی، نیاز به تمرین و مداومت دارد، اظهار کرد: برگزاری نمایشگاه کتاب و استفاده از این ظرفیت، سبب شد تا اهالی کتاب پیشرو در این مسئله باشند و در حالی که سال گذشته مشکلات فنی پیش روی ناشران و خریداران وجود داشت، اما این مسائل در نمایشگاه امسال برطرف شده و بنا بر گزارش خانه کتاب تا این لحظه هیچ‌گونه قطعی و اشکال فنی در سایت نمایشگاه به وجود نیامده است.

وی ادامه داد: یکی از نقاط ضعف و کاستی‌های نمایشگاه سال گذشته این بود که برای گفت‌وگو، نشست‌های کتاب محور و دید و بازدیدهای اهالی کتاب هیچ بستری پیش بینی نشده بود که امسال این مسئله نیز پوشش داده شده و ستاد برگزاری نمایشگاه به صورت متمرکز در روزهای برگزاری نمایشگاه، میهمانی‌های کتاب محور برگزار می‌کند.

گفتنی است دومین نمایشگاه مجازی کتاب تهران به صورت شبانه روزی به کتاب‌دوستان ارائه خدمت می‌کند و علاقه‌مندان و دوستداران کتاب می‌توانند برای بازدید و خرید کتاب به آدرس ketab.ir مراجعه کرده و آثار را خریداری و به صورت رایگان از خدمات پستی برای دریافت سفارش‌های خود بهره‌مند شوند؛ همچنین مخاطبان می‌توانند برای اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۹۱۰۰۹۸۹۸ تماس بگیرند. با گذشت چهار روز از دومین نمایشگاه مجازی کتاب تهران با استقبال گسترده فرهنگ دوستان، ۳ هزار نسخه کتاب به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) به فروش رسیده است.

خبر

با حضور تولیت آستان قدس رضوی، علما و مردم ولایتمدار مشهد

پیکر عالِم انقلابی در حرم مطهر رضوی آرام گرفت

با حضور تولیت آستان قدس رضوی، علما و مردم ولایتمدار مشهد، پیکر عالم ربانی و انقلابی آیت الله گرایلی در حرم مطهر رضوی تشییع و تدفین شد.

به گزارش آستان نیوز، مراسم تشییع پیکر عالم ربانی و امام جماعت حرم مطهر امام رضا(ع) حضرت آیت الله حاج شیخ حسین گرایلی روز پنجشنبه از مهدیه مشهد تا حرم مطهر رضوی با حضور طلاب، علما، خدام و مردم مشهد برگزار شد. پس از ورود پیکر مرحوم آیت الله گرایلی به حرم ثامن الحجج(ع)، آیین وداع با پیکر و اقامه نماز میت به امامت آیت الله سیدان در صحن کوثر انجام شد.

پس از اتمام آیین وداع و اقامه نماز میت، پیکر این عالم ربانی با حضور آیت الله اشرفی شاهرودی، آیت الله سیدان، آیت الله عاملی مدیرحوزه علمیه خراسان و... بر دوش عاشقان اهل بیت(ع) در گرداگرد مضجع منور امام رضا(ع) طواف داده شد و در رواق مبارکه دارالعباده حرم رضوی آرام گرفت.

گفتنی است؛ مراسم یادبود مرحوم آیت الله حاج شیخ حسین گرایلی از طرف نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی، تولیت آستان قدس رضوی و مدیریت حوزه علمیه خراسان ، پس از نماز مغرب و عشا در رواق امام خمینی(ره) حرم مطهر برگزار شد.

نشست تخصصی در مدرسه عالی فقاهت برگزار شد

خانواده «برکرانه فقه»

نشست هفتگی «برکرانه فقه» با موضوع «جایگاه خانواده و جمعیت در نظام تربیتی رسمی» در مدرسه عالی فقاهت عالم آل محمد(ص) برگزار شد. در این نشست که با حضور جمعی از طلاب و کارشناسان فقه برگزار شد، حجت الاسلام محمد رضا زیبایی نژاد با اشاره به فشار گروه‌های «برابری طلب» سیاسی در مسائلی مثل برابری دیه زن و مرد گفت: عدالت و ظلم در کشورهای سوسیالیستی معنای متفاوتی با کشورهای اسلامی دارد. جوامع سوسیالیستی فردگرا وقتی حاکم می‌شوند، شهوت و نفس‌پرستی در جامعه تسلط می‌یابد و احکامی چون نماز و روزه به خلوت‌های فردی محدود می شود و در آن هویت شیعی شکل نمی‌گیرد.

مسئول دفتر مطالعات زن و خانواده حوزه علمیه افزود: عقلانیت حول محوریت دین شکل می‌گیرد. جامعه موقعی دینی می‌شود که احکام اسلامی و اجرای آن برای مردم جذاب باشد و ساختار ذهنی و قلبی و نظام رفتاری افراد آن آمادگی و ظرفیت پذیرش آن را داشته باشد. همچنین جامعه اسلامی، جامعه‌ای است که اعتقادها و حساسیت‌ها در آن به اندازه باشد.

وی افزود: انقلاب کبیر فرانسه با استفاده از تفکرات و نظریات افلاطون به عنوان یک مرجع فکری و مهم‌ترین نظریه پرداز عصر باستان، نظام تربیتی دولتی را شکل داد و خانواده را به حاشیه برد. کسی که در این جامعه رشد کند به دنبال تقدس بخشی به جامعه سکولار است و این نگاه در تضاد با نگاه اسلامی و دینی است.

وی با بیان اینکه رسالت علم، کشف حقیقت نیست، بلکه ایجاد قدرت و استفاده از آن در صنعت و فناوری است، ضمن ابراز نگرانی از تغییر در احکام فقهی پس از انقلاب گفت: استفاده از ظرفیت مصلحت و اختلافات فقهی در این تغییرات چشمگیر است و هم اکنون این تفکر ذیل قانون اساسی در جریان است ولی با همین روند تفکر برابری جنسی به اندازه‌ای سیطره پیدا خواهد کرد که بعد از مدتی به تغییر قانون اساسی منجر خواهد شد.

نشست هنری

سلسله جلسات «بازخوانی نظری هنر رضوی» آغاز شد

آیین و هنر در سنت شیعی

به همت مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی، برگزاری سلسله جلسات «بازخوانی نظری هنر رضوی» در مکتب هنر رضوان مشهد آغاز شد.

نشست نخست این برنامه پژوهشی- هنری با موضوع «آیین و هنر در سنت شیعی» با حضور دکتر جبار رحمانی، عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در مکتب هنر رضوان برگزار شد.

رحمانی در این نشست با ذکر این پرسش‌ها که «معنای اثر هنری از کجا می‌آید؟»، «آیا معنای در خود اثر است یا در ذهن مخاطب اثر و یا از تعامل مخاطب با آن اثر هنری نشأت می‌گیرد؟»، گفت: یک اثر هنری به طور خاص از نمادهای هنری در یک فرایند تجربه معنا می‌یابد.

وی افزود: مخاطب آنچه را که در اجرای یک فرایند آیینی تجربه می‌کند، در خاطرش می‌ماند، بدین ترتیب آن اثر هنری برگرفته از آن آیین برایش معنا و مفهوم پیدا می‌کند. به طور مثال اثری هنری که برگرفته از پنجره فولاد است با توجه به تجربه آیینی پیشین مخاطب از لمس و زیارت آن، درک می‌شود یا وقتی گنبد حرم مطهر را می‌بینیم و حالت قدسی پیدا می‌کنیم؛ چون تجربه نسبت به این نماد در وجود ما درونی و نهادینه شده است.

این پژوهشگر بیان کرد: تجربه فرایندهای آیینی، خاطرات لازم برای بازخوانی یک نماد را به ما می‌دهد تا بتوانیم شبکه‌های معنایی پیوسته نسبت به آن نماد در ذهن جامعه ایجاد کرده و آن‌ها نیز خودشان را به اشکال مختلف؛ چه در ساحت قدسی و چه عرفی بازخوانی می‌کنند.

وی در تعریف آیین نیز گفت: آیین، مجموعه رفتارها و آدابی است که اجرا می‌شود تا یک امر جدی در انسان‌ها نهادینه شود. یعنی استقرار نظم زندگی جهان از طریق آیین انجام می‌شود و این استقرار تنها به درک محدود نمی‌شود و استقرار تعلق و حالت عاطفی نسبت به آن را هم در برمی‌گیرد. وقتی تصویری از یک نماد قدسی همچون حرم امام رضا(ع) می‌بینیم پیش از آنکه به آن فکر کنیم، احساسش می‌کنیم.

رحمانی با تأکید بر اینکه آیین مفهوم کلیدی برای تولید معنا در یک فرهنگ است، ادامه داد: وقتی امر قدسی به طور خاص نمادهای دینی و به طور خاص‌تر سنت شیعی همچون نمادهای زیارتگاهی و بارگاهی، معماری مذهبی و همچنین کلامی، در یک مفهوم آیینی قرار می‌گیرد، قدرتمندیشان در ما نهادینه می‌شود.

وی اضافه کرد: به طور مثال در ایام نوروز یا ماه محرم، مردم حال خوشایندی دارند، چون آیین موجب تغییر فضای زندگی روزمره مردم می‌شود و سرشار از معنای احساسی، عاطفی و ادراکی است.

سخنران این نشست بیان کرد: همچنین آیین فقط یک امر ذهنی نیست. به طور نمونه، ما در تجربه آیین زیارت حرم مطهر رضوی، کمتر تحلیلی از ادراک بویایی یا لامسه‌ای حرم داریم، در حالی که ما در تجربه یک آیین از تمام حواس پنج‌گانه خود استفاده می‌کنیم.

همچنین وی با ذکر مثال‌هایی افزود: در تمامی آیین‌ها امر زیباشناختی وجود دارد. رویکرد آیینی در فهم هنر قدسی نیز بسیار مهم است، یعنی آیین‌های مذهبی در هسته خود دارای بار زیباشناختی قوی هستند. آیین‌ها هم هر چه قوی‌تر باشند، حواس ما را همزمان به صورت پیچیده‌تر درگیر خودشان می‌کنند.

برش

پنجره فولاد

مخاطب آنچه را که در اجرای یک فرایند آیینی تجربه می‌کند، در خاطرش می‌ماند، بدین ترتیب آن اثر هنری برگرفته از آن آیین برایش معنا و مفهوم پیدا می‌کند. به طور مثال اثری هنری که برگرفته از پنجره فولاد است با توجه به تجربه آیینی پیشین مخاطب از لمس و زیارت آن، درک می‌شود یا وقتی گنبد حرم مطهر را می‌بینیم و حالت قدسی پیدا می‌کنیم؛ چون تجربه نسبت به این نماد در وجود ما درونی و نهادینه شده است.